

QUARTER TON REVIVAL

Olympiërs André Nelis (BE), Fred Imhoff (NL) en Rodney Pattison (EN), Nederlanders Hans Kortekaas, Douwe Gaastra en Cees van Tongeren; enkele bekende namen uit het kwarttonnercircuit, vanaf eind jaren zestig wereldwijd één van de meest succesvolle zeilklassen. Wat is nu eigenlijk een kwarttonner? De generatie die de glorie van deze klasse heeft meegemaakt, weet het, maar de jeugd en de nieuwkomers bij het wedstrijdzeilen fronsen vaak hun wenkbrauwen. Gaat het over het gewicht of over geld? Tijd voor wat vragen aan Hylke Steensma, fervent kwarttonner en kartrekker van de revival in Nederland.

Om met de deur in huis te vallen: waar komt de naam kwarttonner vandaan?

"Halverwege de zestig jaren schakelde de Engelse Royal Ocean Racing Club over van de meterklasse jachten naar offshore racers, een andere manier om deelnemers te meten en beoordelen. Zo had je de mini, ¼, ½, ¾, 1, 2 Tonners en zelfs Maxi's. Dit had in eerste instantie niet met het gewicht te maken, maar met de internationale RORC-Rule,

en daarbij ging het natuurlijk weer wel om de grootte van de boot. De kwarttonner had toen een rating van maximaal 15 ft. Het was een boot van zo'n zeven tot acht meter waarbij de kajuit ook aan minimale afmetingen moest voldoen, het moest ramen hebben, een kookgelegenheid en twee vaste kooien. Bijna alle beroemde, hedendaagse ontwerpers zijn ooit gestart met het ontwerpen van boten voor de Quarter Ton Class. Vaak zeilden professionele zeilers een prototype naar de overwinning bij de Quarter Ton Cup (QTC), waarna de productie op gang kwam. Voorbeelden hiervan zijn de Ecume de Mer (winnaar in 1970 en 1972), de Eygthene 24 (winnaar in 1973) en Albin Accent (winnaar in 1974). In Nederland kun je dan onder andere denken aan bouwers Jachtwerf Waarschip en Jachtwerf Middelhenk van Jim Lensveld, en ontwerpers Jac. de Ridder Yacht Design en Van de Stadt Design."

Hoe kwam de klasse in Nederland terecht?

"De eerste QTC werd in 1967 gezeild vanuit La Rochelle. Negen boten voeren mee, geen Nederlandse. De Belg André Nelis - die bij de Olympische Spelen van 1956 en 1960 in

de Finn naar respectievelijk zilver en brons zeilde - won het evenement met de 'Spirit', het prototype van de Spirit 24, een Van de Stadt ontwerp. Het winnende land mocht de Cup organiseren en het jaar daarop vond de QTC in Breskens plaats. De Nederlandse zeiler Hans Kortekaas had in '67 de Verbondsbezem gewonnen en smeedde plannen om deze Cup te winnen. Zijn boot, de 'Piranha II', een Challenger met een rating van 17ft, moest dus worden aangepast. De kiel werd ingekort en door 50 cm van de spiegel te zagen, viel de boot binnen de rating. Hij voer met een grotere genua en een smaller grootzeil met - nieuw voor die tijd - een doorlopende toplat. Er werden twee coastals gevaren, twee Olympische-baan wedstrijden en een offshore van 100 mijl. Kortekaas won met bemanningsleden Dick de Kat en Wim Kuit. Dit was de eerste en enige keer dat een Nederlandse zeiler de Cup mee naar huis mocht nemen!"

Ontwikkelde de kwarttonner ook mee van RORC Rule naar IOR-Rule?

"Inderdaad, andere regels, andere bootjes. In 1971 kregen ze te maken met de IOR-Rule en de rating ging omhoog naar 18 en later zelfs naar 18,55 ft. De kwarttonners veranderden aanzienlijk en werden groter, sneller en minder extreem. Ook werden bestaande bootjes regelmatig verbouwd om binnen deze nieuwe regels te blijven. IOR moedigde korte, brede ontwerpen aan met een beperkte stabiliteit. De gebruikelijke smalle waterlijn maakte de bootjes wiebelig. Door deze regels wonnen rond 1977 met name boten met lood in de bilge en een midzwaard. Bij de QTC van 1978 in Japan waaide het de hele week gigantisch en er zonk zelfs een kwarttonner. De organisatie die de regels controleerde, besefte dat deze ontwikkeling niet geschikt was voor zeewaardige jachten en de midzwaarden kregen een zware penalty. De latere ontwerpen werden gematigder, omdat er meer wedstrijden rond boeien werden gezeild dan langere offshores."

De laatste Cup werd gezeild in 1997. En nu, een halve eeuw na de introductie van de klasse, vindt er een revival plaats. Hoe verliep dat?

"Het begon in Engeland in de zomer van 2005 toen de geresatureerde kwarttonner 'Purple Haze' de overall winst pakte tijdens de Round the Island Race. Vanaf dat moment werd in heel Europa gespeurd naar oude Ceccarelli, Fauroux of Jezuel boten. Ook begonnen zeilers weer flink te investeren in de oude kwarttonners en schakelden ze diverse werven en ontwerpers in om oude schepen van dat type te laten voldoen aan de IRC-eisen waaronder in Engeland werd gezeild. De jaren erna groeide het wedstrijdveld gestaag en werden de boten steeds professioneler. In navolging daarvan

organiseerden wij, enkele enthousiaste Nederlandse kwarttonneigenaren, in 2013 de eerste Dutch Quarter Ton Cup (DQTC). Deze eerste editie werd op het IJsselmeer gezeild tijdens de Lenco Regatta. Vooraf hadden zich meer dan dertig boten ingeschreven. Helaas goiden de weergoden roet in het eten door de zeilers een hele week te trakteren op windkracht 7. Hoewel een aantal deelnemers Lelystad niet haalde, was het evenement zo'n groot succes dat de organisatoren enthousiast besloten verder te gaan. Inmiddels is het uitgegroeid naar een kleine competitie om zo meer eigenaren de kans te geven om verspreid over het land aan één of meerdere evenementen mee te doen. De afgelopen edities werden gewonnen door een Westerly GK24, een Waarschip ¼ ton, een Zeeton 24, een Robber 3E en een Sprinta DS. Dat levert niet alleen mooie foto's op, maar geeft ook goed aan dat al die verschillende boten aan elkaar gewaagd zijn."

Een kwarttonner is een ORC4 bootje. Maar jullie varen ook een eigen DQTC. Bijt dat elkaar niet?

"De eerste jaren werd er gezeild met een door de organisatie berekende mix van ORC en SW, maar dit leidde uiteraard tot de nodige discussies. In 2015 lanceerden de NZC en het Verbond de ORC-Declared meetbrief. Daarmee werd, op basis van door de eigenaar aangeleverde gegevens en bestaande rompflessen, voor een jaar een gratis ORC-meetbrief verstrekt. Hierdoor werd DQTC laagdrempelig, eerlijk en begrijpelijk, met als gevolg dat de velden groeiden. Gelijktijdig kregen wij wel het verwijt dat we als klasse de ORC4 'om zeep helpen' doordat we een eigen startgroep kregen. Om die reden besloten we in 2019 de ORC4 te omarmen. De Zuidereze Regatta in Muiden was toen het laatste evenement dat meetelde voor de DQTC, maar óók het officiële NK ORC4. In totaal kwamen er 23 ORC-gemeten boten op af (waarvan maar liefst 15 kwarttonners) en tot vandaag de dag vindt grootste ORC-kampioenschap van Nederland in Klasse ORC4 plaats."

En voor de toekomst?

"We hopen als klasse te blijven groeien. Inmiddels hebben al meer dan 70 boten een of meer evenementen van de DQTC gezeild en we hopen ieder jaar weer dat er 'nieuwe' boten bij komen. In ons land liggen nog honderden jong bejaarde kwarttonners te wachten; we hebben bestanden van meer dan duizend boten. Regelmatig liggen er boten voor een prikkie te koop en de kosten om zo'n boot wedstrijd klaar te maken en te houden vallen relatief mee. Zeker als je die deelt onder de bemanning. Bovendien, een kwarttonner zeil je met maar drie à vier man of vrouw, dus dat is lekker overzichtelijk en laagdrempelig!"

